

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Г. Я. Антоненко, А. А. Майстренко, Н. О. Амеліна,
Л. М. Рижанкова, С. А. Тимошенко

**ОРГАНІЗАЦІЯ
ВИРОБНИЦТВА І УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ
БУДІВЕЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ,
ВИРОБІВ І МАТЕРІАЛІВ**

Підручник

*Затверджено вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол засідання № 34 від 29.05.2015 р.)*

Київ
«Основа»
2015

УДК 658/005.5:691(075)
ББК 65.9(4Укр)29-801
А72

Затверджено вченою радою Київського національного університету будівництва і архітектури (протокол засідання № 34 від 29.05.2015 р.)

Рецензенти:

Славінська О. С., доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри управління виробництвом і майном, декан факультету транспортного будівництва Національного транспортного університету;

Барабаш І. В., доктор технічних наук, професор, проректор з НПР, завідувач кафедри міського будівництва та господарства Одеської державної академії будівництва та архітектури;

Тугай О. А., доктор технічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри організації і управління будівництвом Київського національного університету будівництва і архітектури.

Антоненко Г. Я., Майстренко А. А., Амеліна Н. О., Рижанкова Л. М., Тимошенко С. А.

А72 Організація виробництва і управління підприємством будівельних конструкцій, виробів і матеріалів: Підручник. – К.: Основа, 2015. – 376 с.
ISBN 978-966-699-825-8

У підручнику розглянуто наукові основи організації виробництва і управління підприємством в умовах становлення ринкової економіки, методологія пошуку та прийняття рішень при підготовці і управлінні на підприємствах будівельних конструкцій, виробів і матеріалів. Значну увагу приділено питанням організації виробничого процесу у часі і просторі, основам організації функціонування сучасних систем забезпечення якості продукції, виробничої інфраструктури та інші проблеми виробничої діяльності підприємств будівельних конструкцій, виробів і матеріалів.

Призначений для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки «Будівництво» спеціальностей «Технологія будівельних конструкцій, виробів і матеріалів» і «Автоматизоване управління технологічними процесами», а також аспірантів і наукових співробітників, які працюють у галузі будівництва.

УДК 658/005.5:691(075)
ББК 65.9(4Укр)29-801

ISBN 978-966-699-825-8

Передрукування заборонено
© Антоненко Г. Я., Майстренко А. А., Амеліна Н. О.,
Рижанкова Л. М., Тимошенко С. А., 2015
© Оформлення, оригінал-макет видавництва «Основа», 2015

ЗМІСТ

ВСТУП	7
Розділ 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
1.1. Підприємство в ринковій економіці	9
1.1.1. Юридичний статус підприємства.....	9
1.1.2. Організаційно-правові форми підприємств	10
1.1.3. Функції підприємств.....	12
1.1.4. Підприємства будівельного комплексу	14
1.2. Підприємство як система.....	17
1.2.1. Системний підхід до організації і управління діяльністю підприємств.....	17
1.2.2. Підприємство як виробнича система	22
1.2.3. Підприємство як соціально-економічна система	29
1.2.4. Управління виробничими системами	33
1.2.5. Основи моделювання процесів у виробничих системах.....	35
1.2.6. Методологія пошуку й вибору рішень.....	41
1.2.7. Методи й моделі рішення виробничо-господарських задач	51
1.2.8. Основи методології проектування системних об'єктів.....	75
Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА	
2.1. Підготовка і оновлення виробництва	81
2.1.1. Життєві цикли підприємства та продукції	81
2.1.2. Оновлення (інновація) виробництва у життєвому циклі виробничої системи	84
2.1.3. Організаційно-технічний рівень виробництва	91
2.1.4. Комплексна підготовка виробництва	95
2.1.4.1. Науково-дослідна підготовка	96
2.1.4.2. Проектно-конструкторська підготовка виробництва	100
2.1.4.3. Технологічна підготовка виробництва	107
2.1.4.4. Організація дослідного виробництва	113
2.1.4.5. Організаційна підготовка до промислового освоєння виробництва нової продукції	115
2.1.4.6. Організація освоєння випуску нової продукції на підприємстві	116
2.2. Організація виробничого процесу	118
2.2.1. Склад і структура виробничого процесу	119
2.2.2. Форми організації виробничих процесів	125

2.2.3. Організація виробничих процесів у просторі	136
2.2.4. Виробнича структура підприємства	141
2.2.5. Просторова організація виробничого комплексу	145
2.3. Проектування виробничого комплексу (виробничої системи)	150
2.3.1. Основи проектування виробничих процесів	150
2.3.2. Проектування основних, допоміжних і обслуговуючих підрозділів	176
2.3.3. Проектування просторової організації виробничого комплексу	189
2.4. Технічне обслуговування виробництва	196
2.4.1. Завдання обслуговування виробництва	197
2.4.2. Організація матеріально-технічного постачання і збуту	200
2.4.3. Організація допоміжних служб підприємства	207
2.4.4. Організація охорони навколишнього середовища	220
2.4.5. Забезпечення якості продукції	224

Розділ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Організація трудового процесу	239
3.1.1. Зміст і завдання наукової організації праці	239
3.1.2. Розподіл і кооперація праці	243
3.1.3. Організація й обслуговування робочих місць	249
3.1.4. Особливості організації праці інженерно-технічних працівників і службовців	264
3.2. Нормування праці	270
3.2.1. Організація технічного нормування	270
3.2.2. Методи нормування праці	273
3.2.3. Трудова дисципліна і творча активність робітників	277

Розділ 4. УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

4.1. Система управління підприємством	281
4.1.1. Цілі і задачі виробничого менеджменту	281
4.1.2. Функції, методи і принципи виробничого менеджменту	283
4.1.3. Організаційна структура управління підприємством	286
4.1.4. Соціально-психологічні аспекти управління	295
4.2. Процеси управління підприємством	300
4.2.1. Зміст процесу управління	300

4.2.2. Інформаційне забезпечення системи управління підприємством.....	303
4.2.3. Прийняття управлінських рішень	308
4.2.4. Концепції мотивації у виробничому колективі.....	315
4.3. Планування і регулювання виробництва	317
4.3.1. Задачі, принципи і види планування діяльності підприємства	317
4.3.2. Стратегічне планування на підприємстві	320
4.3.3. Організація поточного планування виробництва	325
4.3.4. Оперативно-календарне планування і регулювання виробництва	342
4.4. Маркетинг в управлінні виробничо-господарською діяльністю	347
4.4.1. Маркетинговий підхід до підприємницької діяльності	347
4.4.2. Організація виробничого маркетингу	352
4.4.3. Планування маркетингової діяльності підприємств будівельного комплексу	358
Завдання для самоперевірки	370
Література	373